

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Caput 9. Circa obligationem Tributa soluendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

re (sicut ab oeconomis) non procedit, quando alie circumstantie parit illa reddunt. Non enim tenetur oeconomus melius triticum comparare cariori pretio, nec Medicus melius medicamenta adhibere aegrotis, quod difficilius est. Cum ergo negato tributi maiorem difficultatem afferat, sufficit per medium probabile, quale indicatur tributi concessio, bono communi providere.

DVBIVM XII.

Iudicandumne est iustum illud tributum, quod imponitur huic Regno, ut Rex alia Regna sue diuisionis defendat?

60 *Iudicandum non est, iustum esse.*
Iustum esse, non est iudicandum. Quia vniuersum quodque Regnum debet ad sui defensionem expensas impetire. Si enim hoc Regnum vilitatem non percipit, iustum non est, ut grammine tanto prematur. Sic nonnulli in ratione status parum experti.

61 *Iustum esse, est iudicandum.*
Iudicandum plane est iustum esse tributum, quia est huic Regni in collis admodum necessaria huiusmodi contributio: cum hac occasione pace interna, & domestica fiunt, quam non haberent, si aduersarij Regem debiliorem inuenientes, reliquis aliis Regnis, bellum converterent ad hoc ipsum Regnum, quod nunc quiete potitur. Ita Valquez hic c. 6. §. 3. dub. 1. n. 6. doctissime (de more) hoc punctum versans.

62 *Anctioris solutio.*
Carè tributa, quæ subditis ad præfens solum interese attendentibus gravissima videntur, si examinentur accuratè iusta plerumque sunt, & ipsi subditis necessaria. Locis integre P. Valquez legatur, qui multum confert ad estimandum iudicium probabilissimum de huiusce tributi iustitia, & ad perspicendum, id tributum æqualiter ad huius Regni tuendam pacem ad hostes ex alio Regno profigandos, vel ne irruant in illud, reprimendos, exigitur.

CAPVT .IX.

Circa obligationem Tributis solvendi.

DVBIVM XIII.

Estne obligatio in conscientia solvendi Tributis?

63 *Non est obligatio in conscientia.*
Non est obligatio in conscientia solvendi tributum. Quia leges tributorum sunt ut in plurimum poena les quæ non obligant ad culpam, sed solum ad poenam. Vnde poenitentes vrgendi non sunt impii ad restituendum, quod fraudaverunt. *Ezech. & Mend. Theol. Mor. Tom. VII.*

Sic Angel. & Henric. apud Sanch. hic, cap. 4. dub. 1. n. 3. Nauar. sum. c. 13. n. 55. & 60. Beia, & Duaro. apud Diamam to. 1. de legib. r. fol. 19. & probabiliter indicat Lessius. 2. c. 33. dub. 8. n. 55. & Bonacin. de contr. d. 2. q. 9. p. n. 1. n. 3. Sa. v. Gabella n. 6. Mald. 2. 2. 17. §. 6. dub. 15.

64 *Obligatio non debetur ut poena, sed ut stipendium iure est in conscientia.*
Est in conscientia obligatio. Quia tributum non debetur ut poena, sed ut stipendium iure est in conscientia. Naturæ debitum Principi, ad suum statum, & bonum publicum sustinendum. Quantitas verò nisi pacto taxetur, debet lege taxari, qua lege posita, tributum Principi ex lege naturæ debetur: imò & Publicano, in quem totum Regis ius ex conductione, fuerit translatum. Ita Gabri. Medina, Sylvest. Covar. Caiet. quos affert, & sequitur Valquez hic §. 3. dub. 2. n. 16. Lessius ubi supra Turrian. 2. 2. d. 46. dub. 1. Molina to. 3. d. 674. Vega, Graf. Fernand. Megala, Ledel. gantier. Suar. Navarra, quos affert, & sequitur Diana citatus.

65 *Quid dicendum.*
Ego autem cum Cardinali Lugo tem. 2. de iust. d. 36. n. 39. assero, in hoc puncto aliqua esse certa debere, aliqua in dubium revocari. Certum est tributa iniusta, in quibus deest causa, vel necessitas iusta, ut imponantur, vel alia quolibet conditio ex illis tribus, quæ supra assignantur: non debent in conscientia etiam quando petuntur: nisi forte sint solum iniusta quoad excessum, tunc enim debentur quoad eam summam, in qua sunt iniusta, & non excessum, in quo solum iniusta exponuntur. Certum est tributa iusta debent in conscientia eo modo, quo lex obligat, ut solvantur. Quare si lex obligat, ut solvantur etiam non petita, & hæc iusta sit obligatio erit in conscientia ea solvendi: antequam petatur. Quia lex obligat, & determinat illam summam pro stipendio debito Regi ad suum statum tuendum, quod stipendium populus dare tenetur, Rege petente. Si ergo Rex petit per leges, ut solvantur abique alia noua petitione: unusquisque debet ex se illam summam solvere, ut contingit in decimis, quæ in conscientia, & ex iustitia debentur, etiam non petita; quia Ecclesia lege sua id postulat.

DVBIVM XIV.

Leges tributorum suntne de facto tales, quæ exigant, tributa dari à subditis ex se ipsis sine alia petitione: & leges petentes tributa suntne ita iustæ, ut obligent in conscientia subdito, cum onere restituendi, si non obediunt.

66 *Etiamsi non petantur, solui debet.*
De facto tales sunt, ut etiam tributis non petantur: debeat impendi, quia non potest Rex sine hisce contributionibus sibi, & Regni necessitatibus providere: Ergo leges tributorum exigunt in conscientia non petita solui. Si verò non solvantur, qui retinet, ad restitutionem obligabitur. Sic Valsq. citatus à Cardin. Lugo ubi infra, adiciens, haud posse ex consuetudine introduci, quod Regi non assignetur, & solvantur sufficiens stipendium pro se, & pro publicis necessitatibus sustinendis: sicut nec cõueto do facere potest, quod Ecclesiæ Ministris stipendium necessarium non solvantur, quia utrumque est iure

in re naturali debitum. Ergo ne Regi necessaria deficiat, lex tributorum exigit, ut vel non petita solvantur.

67
Soluti non
debent, nisi
petantur.

Leges qui debent obligant ad hoc, ut subditus ex industria non occultet merces, vel fraudibus utatur ad fugiendam tributum solutionem, non vero ad hoc ut ipse petatur exactores eiusque sponte tributum offerat, quia id iam Regibus constat, à pluribus subditis gerendum. Certe si tributum ab omnibus etiam non petita solueretur, excederet proculdubio quantitas illa id quod Regi à subditis debetur, cum de facto soluta solum, quando petuntur, sufficiat, lex ergo, quae de facto cogere ad soluenda tributa non petita, non esset iusta, quoad illam circumstantiam; quia obligaret ad soluendam quantitatem excelsam supra Regis necessitates: Ergo ut iusta sit ea lex, & obligare possit, debet solum obligare ad eam quantitatem quae ex tributis petitis colligi potest, non vero ad illam excelsam, qui de facto necessarius nobis indicatur, praesertim cum attenta consuetudine contraria, & certitudine antecedenti, quod lex in alio sensu illo non observaretur, lex illa non deserviret nisi ad illaqueandas conscientias subditorum sine fructu, & per consequens ex hoc etiam capite esset etiam inutilis, & invalida. Ita Sotus, Tabie, Henricus, palati, Ledesma, Angli, & alij, quos refert, ac sequitur Lugo 10. 2. de iust. d. 36. m. 42.

68
Auctoris
resolutio.

Ergo autem consilium P. Molinae d. 674. n. 9. secutus, dixerim, monendum esse populum ad tributa soluenda, & ad bene & iuste de illis iudicandum: ac praesumendum: & antefactum concludendum esse, ne defraudentur, postfactum vero, seu defraudatum tributum, si promittens certo, vel probabiliter sibi persuadeat in tanta tributorum multitudine esse aliquid iniustum, quod ipse solvit, vel multitudinem ipsam esse nimiam, & excelsam, vel se attempta qualitate suae personae, & negotiorum ex reliquis tributis, quae non defraudant, competere contribuisse ad necessitates publicas: non esse cogendum à Confessario ad restitutionem; hac vero doctrina prudenter, & cum dexteritate magna utendum esse solum, ne Sacramentum poenitentiae reddat nimis gravis, & ne viam salutis praeccludat multis, qui esto à Confessario obligentur, non restituent, & aeternam damnationem incurrunt. Ceterum curandum esse, ut populus semper ad obediendum Principibus inclinetur, ut Reipublicae pax, & obedientia, reuerentiaque Principibus debita conservetur.

DVBIVM XV.

Si gabellarius, vel custos simpliciter interrogat de mercibus, quas aliquis adfert vendendas, & minorem esse quantitatem sine iuramento responderet: obligaturne ad restitutionem?

69
Nonnulla
suppono.

Quando gabellarius se remittit conscientiae illius, qui soluere debet tributum, & dicit simpliciter, ut soluat iuxta id, quod

portat, vel quod emit, aut vedit, si sub iuramento interrogat de meritis quantitate, tenetur in conscientia, & cum onere restitutionis totam quantitatem manifestare si iurare vult, potest enim non iurare, teste Navarro apud Sancium eligendum. Quod idem ipse Sanchius dicit, quando gabellarius, vel custos committit conscientiae vendentis, ut dicat verum, Quod autem quando non remittit conscientiae, sed simpliciter interrogat de mercibus haud iuramento petito: teneturne fateri veritatem cum obligatione restituendi.

Non obligatur ad restitutionem etiam si metiatur, & mercium occultet quantitatem. Quia Non obligatur ad restitutionem, si non videtur exigi cum toto rigore, cum possit sub iuramento, vel alio modo auctoritate peti. Sic nonnulli, quorum sententiam Sanchius ait esse probabilem l. 3. consil. c. 4. dub. 10. m. 13.

Ad restitutionem obligatur, quia gabellarius petita, tenetur solvere eam & iam tunc petitur. Ita Sanchius, ibid. docens hanc sententiam esse probabilioris Contestatur Carcin. Legatur, go tom. 2. de iust. d. 36. m. 45.

Hoc verum iudico, quando tributum iustum, & debitum petitur: tunc si adhuc petitum, minimum, & excelsum esse putaretur, Auctor vii ipse Cardinalis annotat.

DVBIVM XVI.

Si postquam cessavit omnino causa Tributi iuste exigendi, transiit tempus, de cuius initio non constat, & semper Tributum solum fuit: idque sufficit ad Tributum iustum?

Si causa, ob quam tributum fuit impositum omnino cessavit: certum mihi, cessare tributum iustitiam, & obligationem illud soluendi, nisi alia causa, vel necessitas subrogata fuerit, quae sufficiat ad illud iustificandum. At si sola cessat ad tempus, & princeps manet cum obligatione providendi, quando necessitas occurrerit, pro ut occurrere adhuc potest, eo titulo tributum poterit persolvere. Anton. Alfons. de Castro, Caiet. Angli. Tabie. Rosel. & alij plures, quos affert, & sequitur Sanchius l. 3. consil. c. 4. dub. 8. m. 2. Quaesierim vero an si postquam cessavit, omnino causa, transiit tempus de cuius initio non constat, & semper tributum solum fuit id sufficiat ad tributum iustitiam.

Sufficit quidem. Quia consuetudo antiqua sufficit ad iustitiam tributi, ut colligitur ex Cap. super quibusdam, de verborum signific. Et quia sicut cetera iura praescribi possunt, poterit etiam ius praescribi. Sic Ioan Medina C. de restitu. q. 14.

Minime sufficit, quia vel Princeps praescribit illud ius, ita ut tributum sibi debeatur ut privatae personae, sicut alia bona sua, vel solum sub titulo tributi. Non primo modo, quia supponimus, semper solum esse, & solum ut tributum, & eo modo quo cetera tributa, hoc autem modo praescribi non potest, causa cessare, quid quod soluitur ut tributum, debet solum esse iuste ad satisfaciendum debito naturali Regni contra Regem.

Regi quæ necessaria sunt ad suum statum, & ad communem indigentiam: quæ ratione cessante, impossibile est, quod detur ut tributum, cum deficiat eius essentia. Ita Cordoba, quem refert, & sequitur Sanch. l. 3. *consil. cap. 4. dub. 8. num. 4.* Valquez hic *dub. 5. num. 58.* Navarra lib. 3. *de resit. cap. 1. p. 3. dub. 1. 1.* Turrian. 22. d. 46. *dub. 4. n. 4.*

76 Hanc sententiam longe veriorē esse indicat. Hoc verius eo. Nam tributum illud in casu nostro singulare esse iudico. his annis soluendum est propter titulum novum, neque propter presentes necessitates: non propter titulum præcedentem, sicut alia bona priuata. Si ergo debeatur iure præscriptio iam non soluetur amplius ob tributum, cum deficiat tributum essentia, quæ est solui ad subueniendum necessitatibus Regis. Repugnat ergo, quod manendo intra rationē tributum præscribi possit, causa necessaria ad tributum deficiente.

DVBIVM XVII.

Quando Princeps non præstat ea, ad quæ Tributum impositum, ac concessum fuit, subditi tenenturne soluere?

77 Soluere non tenentur, quia Princeps obligatur determinate ad ponendam causam ob quam tributum est: sicut custos obligatur ad vineam custodiendam, & debet ex contracta & ex iniuria vineam custodire, quod si emittat, licet poterit stipendium ei denegari: licet Principi omittenti id, quod tributum assignatur, minime ei debetur. Sic Caiet. v. *Pedigal. Syluest. v. Gabella 3. q. 3. & 9. Sanch. l. 3. consil. 4. dub. 8. n. 5.* citat alios Gabr. apud Valquez hic, §. 3. *dub. 4. n. 49.*

78 Soluere tenentur. Tenentur soluere, quia si bono animo Princeps accipit tributum, scilicet ut expendat in id ad quod soluitur, licet quidem accipit, & subditi tenentur illud soluere, licet princeps postmodum male expendat: non enim subditi id debent præsumere. Ita Valquez *ubi supra.*

79 Auctoritas resolutio. Ego quidem idem asseruerim: addo tamen si ex frequenti malo v. u. constaret timendum esse quod Rex etiam in futurum tributo male uteretur, posse subditos non soluere. Quia saltem vicius illius tributum, etiam si iuste exigatur non deberet Regi committi, cum timeatur abusus: licet enim ille habeat propositum bene consulendi, & licet exigat subditi non tenentur illi credere.

DVBIVM XVIII.

Princeps non præstans ea, ad quæ Tributum concessum fuit, tenenturne illud restituere?

80 Restituere non debet. Non debet restituere tributum acceptum sed damna sequuta, ex eo quod non inspicit in publicam utilitatem, ad quod concessum est. Quia Princeps solummodo *Esch. & Mend. Theol. Moral. To. VII.*

sub distinctione tenetur vel ad expendendum tributum in his, ob quæ datur, vel ad restituenda damna sequuta. Sic Medina *C. de resit. q. 14. §. Alind dubium.*

Debet quidem restituere tributum. Quia Princeps non obligatur distinctione solum, sed determinate ad causam ponendam: sicut custos non obligatur solum distinctione ad custodiendam vineam, vel restituenda damna: sed debet ex contractu & ex iniuria vineam custodire, nec potest id sine iniuria ommittere. Ita Valq. in *presenti §. 3. dub. 4. n. 50. & alij.*

Huius Doctōis sapientissimi sententiam amplexus, sic eam expendo. Si Rex exigat tributum sine animo expendendi in publicam utilitatem, sed in alios vius, tributum est iniustum, & iniustum: caret enim debito sine utilitatis publicæ: atque ideo illud Princeps restituere tenetur, quia sine titulo acceptum: postea mutato animo, in communem illam utilitatem infumet, & debet etiam damna refarcire. Si verò Princeps bono animo tributum accepit, & postea male expendit, scilicet, non in id opus, ad quod fuit ei collatum, ut ad potē, fontem, viarum reparationem, viarum custodiam: tenetur postea tantundem de suo in illud opus infumere. Quare subditi poterunt non soluere sequenti anno: quia pro eo anno princeps debet id quod iam pro anno præcedenti acceperat, & male expenderat, restituere.

DVBIVM XIX.

Mercator, qui ex venditione debebat gabellam soluere, occidit rem Petro vendidit, ad gabellam defraudandam: Petrus tenenturne restituere, eo quod fraudationi fuerit cooperatus?

83 Tenetur restituere, quia is, ad quem merces titulo emptionis venit, non soluta gabella debita ex venditione, debet in conscientia eam soluere: est enim onus reale, quod cum ipsis mercibus transit. Sic Syluest. v. *Gabella 3. n. 8.*

Non tenetur, quia illud non est onus ita reale affixum mercibus, ut Princeps habuerit iā Non tenetur restituere. mercium dominium: sed ad summum feruntur merces secum hypothecā pro gabella soluenda: hoc tamen debet fieri excusio in bonis venditoris, & intentari actio contra ipsas hypothecas. Non ergo tenetur emptor nec ratione rei acceptæ, quæ non erat sub dominio Regis, sed venditoris: nec etiam ratione iniuste acceptionis. Ita Sanch. l. 3. *consil. 4. dub. 12.* Molina ex parte 10. 3. d. 675. Lessi l. 2. c. 33. n. 9. At Molina & Lessius non loquuntur expresse, quando venditor ex industria occulto vendit ad hunc finem, sed quando quis emit ab illo, quem scit fraudare velle gabellam.

Ego autem cum Cardin. Logo 10. 2. de *inst. d. 36. n. 65.* existimo imprimis emptorem ex hoc capite non obligari, quando gabella talis est, ut debet solum in conscientia solui: solum quando petitur: & hanc non debetur in

C c 3. eo

82 Hanc eligo & expendo sententiam.

83 Restituere tenetur.

84

Non tenetur restituere.

85

Restituere non debet.

eo casu à venditore, nisi à gabellario petatur quare fraudatio illa non erit illicita. Si verò gabella est talis, ut debeat offerri etiam non petita, vel certe non possit occultari ex industria, ne solvatur, tunc distinguendum esse. Nam si emptor cooperatur suadendo ut fiat in occulto, iam concutitur positivè & determinatè ad rei alienae retentionem: atque ideo tenebitur secundo loco non restituente ipso venditore: & id concedit expresse idem Sanchez *num. 5*. Si verò cooperatur solum materialiter, quatenus ipse secretum non procurat, sed venditore domum eius intrante secreto, & offerente aliquid, ipse acceptet, & emat, sciens illum velle ita vendere, ut gabellam non solvat: ipse Sancius dicit, illam non esse cooperationem, quia emptor non cooperatur, sed merè passivè se gerit: sicut qui recipit Sacramentum à ministro existente in peccato mortali parato cuicumque conferre. Hoc autem non admitto. Quamvis enim emptio illa non sit cooperatio determinata, sed adhuc indifferens, quia venditor potest solvere gabellam, si suo debito velit satisfacere: negari tamen non potest, quod sit aliqua cooperatio, cum secretum illud determinat venditori, ut valeat absque timore sibi gabellam deb tam retinere. Quare eo casu crediderim, aliquam graviores causam desiderari ex parte emptoris, quam ad recipiendum Sacramentum ab indigno, vel ad mutuum sub usu ex exigendum. Ipse enim Sancius *l. 1. Decalog. cap. septim. numer. 12. & 18.* cum communi docet, multò graviores & virgentiores causas requiri, ad exculandum eum, qui alteri cooperatur etiam per actionem ex se indifferenter ad peccatum iniustitiae & in damnum tertij, quam in alijs peccatis, quae non sunt in damnum tertij, sed illius solum, cui cooperaris. Ex eo autem præcisè, quod scias, venditorem non soluisse, vel non soluturam Gabellam, quando ei nullo modo cooperaris: nō teneberis solvere propter merces, quas emisisti. Quia illud non est onus omnino reale.

DVBIVM XX.

De iure Hispano emptor (cui lege. 32. præcipitur, retinere partem pretij; ut gabellam solvat) si id omittat, tenebiturne restituere?

86
Status
questionis.

Questio hæc procedit ex iure Hispano propter legem 32. titul. 19. l. 6. nona recopil. ubi præcipitur emptori, quod retineat partem pretij pro gabella solvenda, si non constet, à vendito resolutam esse. Quæsitum itaque, an si emptor id omittat, ad restitutionem teneatur?

87
Tenetur
planè.

Tenetur planè. Quia emptor tenebatur id gerere ratione officij sibi à lege impositi. Qui autem negligens est in officij executione, ad damnum sequutum teneatur. Sic nonnulli Doctores apud Sancium *lib. prim. Decal. cap. 7. n. 1.*

Non tenetur, quia lex illa non est recepta. Ita Sancius citatur. Lugo Cardin. *l. 2. de infl. d. 36. n. 67.* 88

Hoc defendo. Nam lex ea videtur iniusta, obligando emptorem, ut sit quasi minister gabellarj nullo accepto stipendio, & cum gravi detrimento proprio. Quia venditores graviter id ferrent, & vindictam fortasse inferrent: emptorque sibi noceret, cum omnes fugerent suas illi dinendere merces. 89

DVBIVM XXI.

Quando gabella aliquin est iniusta, & omnino debetur: excusaturne is, qui ob necessitatem (id est coactus) vendit, à gabella ex venditione debita?

Exculatur à gabella solvenda, quia quando auctoritate Iudicis videtur suas merces cogitur, quasi iniuria afficitur, quæ à gabella quidem retentione gabellæ potest compensari. Nam si ille ad tempus magis opportunum differret mercium venditionem, vixit proculdubio pretium acquireret. Sic aliqui Auctores, quos referunt Molin. & Turrian. citandi. 90

Non exculatur, quia cuilibet mercium venditioni addicta est gabellæ solutio: cogantem ad vendendum à Iudice, aut non cogi, accidentale quidem est. Ita Molin. d. 666. Turrian. 2. 2. d. 45. dub. 1. n. 10. 91

Aditio tamen, æquitatem exigere, quod totum illud onus tunc in emptorem refundatur. Neque enim iuste quis potest cogi, ut rem suam vendat cum damno, sed debet totum pretium accipere. Concedo itaque deberi gabellam, sed à venditore solvendam non esse, sed ab emptore verius affirmo. Quod quidem tādē hos Doctores asserere video. 92

DVBIVM XXII.

Ex mercibus prohibitis debetne quis gabellam solvere?

Debet v. gr. duo regales Hispani pro gabella ex quolibet dello vini, quod in vine venditur: prohibetur tamen ne quis vinum ex alijs locis vendendum, vel absumendum à civibus afferat, donec heredes Urbis suum vinum diuendant: Quæritur, num si contra prohibitionem hanc vinum afferatur, debeat ex illo gabella solvi? 93

Debetur quidem gabella, quia si ex permixtis mercibus gabella debetur, quare ex prohibitis solvenda non erit? Certe potiori iure videtur ex mercibus prohibitis exigenda, quæ ex permixtis. Sic nonnulli apud Sancium *in presenti, dub. 16.* 94

Non debetur. Quia gabella imponi videtur mercibus, quæ introduci possunt, & per ipsam gabellæ acceptionem videtur princeps introductionem approbare. Quando ergo Princeps inductionem approbare non vult, non 95

non exigit ex illa gabellam non enim debet offerri gabella, quam Princeps accipere nolit: sed Princeps ex tali vino gabellam scienter nonquam accipere, sed prohibere introducti: Ergo non est, cui debeat ei offerri. Ita Sanchez *ibid.* citans Medinam, & Conaruias fauentes.

96 *Verius hoc mihi.* Probabilius hoc esse iudico, nisi contrarium a lege explicetur. Nam id videtur ex praxi confirmari. Quando enim deprehenditur vinum illud, vel merces quæque prohibita, non solet peti gabella, sed poena.

DVBIVM XXIII.

Debetur ne gabella ex rebus, quæ non ad negotiationem, sed ad proprium usum deferuntur, vel emuntur.

97 *Non debetur.* Non debetur. Quia gabella videtur solis negotiatoribus esse imposita, & gabellario de sola gabella ex mercatoribus procedenti assidet esse cura. Sic plures, quos afferunt Sanchez *dub.* 44. & Lessius *l.* 2. *cap.* 32. *dub.* 7.

98 *Debetur quidem.* Debetur equidem. Quia non semper sufficiunt gabellæ, quæ ex solis mercatoribus colligi possunt. Ita Sancius, & Lessius, *ubi supra.*

99 *Cum his opinor.* Cum his opinor, annotans tamen, maiores causas requiri ad iustitiam tributi in his rebus, atque idem facilius posse dissimulari cum illud defraudantibus.

DVBIVM XXIV.

Creditor Regis, qui nequit debitum ab eo recuperare: potestne non soluere ut sibi pro debito compenset, si eam gabellam Rex locauit alicui, in cuius præiudicium eiusmodi compensatio videtur resultare?

100 *Quæstio statim.* Perfecto quando tributum non est venditum, vel locatum alteri à Rege, sed ipse Rex per suos ministros id exigit, omnes fatentur, posse à creditore Regis fieri compensationem si ceteræ conditiones requisitæ ad iustam compensationem adsint. Difficultas est, quando Rex locauit gabellam alicui, in cuius præiudicium videtur ea compensatio restituere, an possit adhuc creditor ille compensare sibi debitum non soluendo gabellam.

101 *Non potest.* Minime potest. Quia tunc creditor non compensaret sibi debitum illud ex bonis Regis, sed ex bonis conductoris gabellæ, quod quidem solus, & non Rex damnum ex tali compensatione sentiret. Sic Corduba *summ. quæst.* 95. *dub.* 3. Reginal. *tomo prim. lib.* 10. *numero* 83. *Græf. decis. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 125. *nn.* 39.

Potest omnino. Quia huic periculo se exponunt conductores, & ob id minoris conductum, quod sciant, à pluribus gabellam non demesse soluendam, ita Syluest. *v. Gabella, §. 9.* Sanchez, *hic. c.* 4. *dub.* 58. Molina *d.* 674. *numero* 10. Lessius *libro secund. cap.* 33. *dub.* 10. Valq. *hic. §. 3. dub.* 3. *numero* 33. Turrian. 2.2. *d.* 46. *dub.* 3. *numer.* 1. Nauarra, Molles. Bonac Barthol. a S. Fausto, Vega, & Malder. quos affert, & sequitur Dianap. 2. *tractat.* 2. *resol.* 16.

Hanc sententiam probabiliorē quidem eligo, fundamentum vero illud ab aliquibus Doctoribus citatis excogitatum infirmum, cum Petr. Valquez esse video. Nam si illud periculum iniuste patiuntur hoc non excusat debitorem. Probo autem conuenientius ex eodem doctore. Quia publicanus conducent gabellam non fit dominus iuris directi tributorum: hoc enim ius manet semper penes Regem, nisi quando Rex vendit marchioni, vel ciuitati tributa, ita ut dominium, vel quasi dominium in emptorem transulisset, quæ casu iam tributa non debentur Regi, sed illi Marchioni, vel ciuitati. Publicano autem non venditur tributum, sed usufructus, seu ius ad colligendam pecuniam debitam Regi pro vno, vel pluribus annis. Usufructuarius verò non habet plus iuris ad censum, vel redditum pecuniarium, nec habet dominium alicuius rei, sed ius ad illos redditus, quando Regi debiti erant. Ius uamque usufructuarij tamdiu in eo durat, quamdiu dominium durat in domino, à quo ius usufructuarij perpetuo dependet. Vnde fit conductores gabellæ non habere ex conductio- ne ius ad gabellam, nisi ad eam, quæ Regi deberetur: quare ex quocumque capite gabella Regi non esset debita, sine quia incipit esse iniusta, sine propter aliam rationem, conductor nullam ius in illam habet. Cum ergo in eo casu gabella non sit debita Regi ab eo, cuius Rex debitor est, non potest gabellarius ex cōductione ius acquirere ad gabellam exigendam ab eo, cum non possit cogere nisi eos, qui Regi soluere deberent cuius loco subrogatur, ad exigenda ea solum, quæ Rex posset exigere.

DVBIVM XXV.

Compensatio potestne fieri à Regis creditore, quando debitum contractum fuit à Rege postquam gabella absolute debebatur?

EX præfatis videtur inferri, compensationem fieri non posse à creditore Regis, quando debitum contractum fuit à Rege, postquam iam gabella absolute debebatur publicano, qui eam conduxerat, non dico, quando post cōductionem gabellæ contractus fuit, sed quando contractum fuit, postquam gabella absolute debebatur, v. g. postquam contractus celebratus fuit, vel postquam

quam merces introducta fuisse, ex quibus gabella debebatur. Quæstio itaque, an in hoc casu a creditore regis possit fieri compensatio, non soluendo publicano gabellam?

104 Potest fieri. Quia etiam eo in casu Regi tributum soluendum non esset, si per se ipsum illud exigeret, nec publicano illud locasset. Ergo nec publicano conductori solui debet: cum ipse non habeat ius exigendi, nisi quando regi esset soluendum. Sic Valq. hic, §. 3. dub. 3. n. 41.

105 Fieri non potest. Quia creditor Regis ideo excusatur a gabella soluenda, quatenus in illis circumstantiis gabella esset iniusta, cum peteretur ab eo, qui supponitur, sufficienter contribuisse aliunde Regi ad publicas necessitates. Hæc autem ratio in casu nostro non procedit. Quando enim afferuntur, vel venduntur merces, ex quibus gabella debetur, hic subditus nihil Regi contribuat adhuc, nec Rex aliquid ei debet: Ergo tunc gabella iusta est, quam iam debet Regi, & Rex transfert totum illud ius in publicanum. Quare iam nullo modo Regi, sed soli publicano debetur propter iuris Regij in illum translationem. Quod autem postea subditus aliunde contribuat Regi, non tollit primum debitum, ad cuius iustitiam non attendenda est causa gabellæ pro tempore sequenti, sed pro tempore, quo absolute debuit solui. Ita Card. Lugo 10. 2. de iust. d. 36. n. 80.

106 Verius hoc mihi. Nulla enim subest ratio, ob quam iuste publicano, gabella illa denegetur, ad debitum Regis compensandum. Non enim potest retineri ob iniustitiam gabellæ, cum fuerit iusta hodie, quando solui debuit: nec etiam ob compensationem, cum publicanus nihil illi creditori Regis debeat, Regi autem iam hodie nullo modo debeatur gabella illa propter translationem totius sine iuris in publicanum, cui soli iam debetur.

DVBIVM XXVI.

Dubium negativum de iustitia Tributi, excusante ab eo soluendo.

107 DE tributi iustitia dupliciter dubitare potest. Primum, per dubium negativum, quando nec de eius iustitia constat, etiam per rationes probabiles. Secundum, per dubium positivum, quando sunt utrimque rationes probabiles. Loquendo itaque de dubio negativo quæstio an id excuset a tributo soluendo.

108 Excusatur quidem. Quia Cap. Prægnat, de censib. dicitur in omni censu oportere, ut ad quid, & quando per solui debeat, præsciatur. Et quia Cap. Quamquam, de censib. lib. 6. dicitur, pedagiorum exactiones tam iure Canonico, quam civili regulariter merito esse damandas. Sic Sylvest. Medina, Gabriel, Antonin. margarita, Rosel. Corduba, Caietan. Armill. Tabien. Driedo. Bartol. Cornel. & alij,

quos refert, & sequitur Sanchez in præfati cap. q. 1. art. dub. 6. numero secund. Villalob. Ioan. de la Cruz, & alij, quos affert, & sequitur Diana p. 3. tractat. tertio resolut. 39. Molina d. 674. numero 6. & 9. conclus. quint.

Non excusatur. Quia tributum affert pro sua iustitia præscriptionem, in dubio enim præsumendum est pro principe, quod iuste præcipiat, ac petat. Certe in dubio sententiæ iudicis parendum est, & in dubio iustitiæ legi, præsumi debet iusta. Ita Lessius lib. 2. c. 33. dub. 8. num. 64. Malder. 2. 2. art. 5. cap. 6. dub. 4. Sotus, & Palacios apud Sanchez citatum Valq. hic §. 3. dub. 5. n. 78. Turrian. 2. 2. d. 46. dub. 6. n. 5.

Ego autem iudico, primam sententiam probabiliorē esse, stante vero dubio, & i. 2. Primam debita diligentia, ad illud expellendum. Si tamen præsumptio aliqua sufficiens ad ius tributum iustitiæ, iam non erit subditus in dubio proprio, cum præsumptio illa partem contrariam fundet. Quando igitur iuri non potest, nec iudicari etiam probabiliter tributum esse iustum, non videtur obligandus subditus ad illud soluendum. Quia in dubio semper onus probandi incumbit ei, qui petit. Cum ergo Princeps, vel exactor tributi sit qui petit, ei incumbit onus probandi, tributum esse iustum, nisi afferat intentionem suam fundatam in præsumptione. Ergo dum is non probat positivè tributum iustum, non debet subditus obligari, quoniam non valeat positivè probare iniustitiam.

DVBIVM XXVII.

In dubio positivo, quando ad sunt rationes probabiles pro iustitia, & pro iniustitia Tributi, potestne subditus illud non soluere?

NON potest non soluere tributum. Quia Princeps sequens opinionem probabilē tributum imponit. Ergo subditus se debet eidem conformare, & tributum soluere, quod quidem iustum ex illa probabilitate opinionis procedendo existit. Sic Valquez §. tertio dub. quint. numero 78. Turrian. in præfati, d. 46. dub. 6. n. 5. Suarez d. 6. de legib. c. 28. num. 20.

Potest quidem non soluere. Quia subditus opinans probabiliter, præceptam esse illi, citam, vel excedere præcipientis potestatem, potest non obedire, ut multi probabiliter docent. Unde subditus potest amplecti opinionem probabilem contrariam de tributi iniustitia, & operari iuxta illam non soluendo. Ita Navarra de restituito libro tertio p. 3. dub. 13. Sanchez libro sexto Decalog. cap. tertio numero septim. A fortiori idem docent, quotquot dicunt, subditum probabiliter indicantem, rem præceptam esse supra potestatem præcipientis, posse non obedire, ut latè probat Castro Palao tractat. 1. 6. 2. pan. 6. num. 5. Expresse

Expresse Lessius libro secund. cap. 3. dub. 8. n. 67. asserens, esse communem doctorum sententiam Malder hic, tr. 5. cap. 6. dub. 4. & alij multi, quos asserit Diana p. 1. tr. de parlamento, ref. 59.

113
Auctoris
resoluitur.

Existimo, in eo casu quo probabiles sunt rationes pro iustitia, & pro iniustitia tributi, Principem licet petere, & subditum licet negare. Quia uterque opinionem probabilem sequitur, & dari potest bellum iustum ex utraque parte propter ignorantiam veritatis, quæ ex una parte intercedit. Quamvis autem Valquez dub. 5. num. 6. asserat principem tributum imponendo, debere sequi opinionem probabilem, quia index est, alij tamen dicunt, satis esse, si probabilem opinionem sequatur. Lessi. & Turrian. ubi supra.

DVBIVM XXVIII.

Gabellarius dubitans de Tributi iustitia exigens sit peccatne si subditus Regia non sit, nec ad exigendum compellatur?

114
Status que-
stio.

Subditus compellitur à Rege, licet dubitet de iustitia tributi, non peccat illud exigendo, si tamen prius consulaverit viros doctos, & illis consultis adhuc dubium perseveret. Nam obedientia debita subditum excusat. Questio autem est, si non sit subditus, nec ad tributum exigendum compellatur, an illud exigens peccet?

115
Peccat, si
non sit sub-
ditus.

Peccat quidem si non sit subditus, nec compellatur, sed se ingereret cum tali dubio, ad tributum exigendum. Quia periculo errandi in re grani exponitur, cum ex huiusmodi dubio stare iustitiam videatur pro subditis, à quibus tributum est exigendum. Sic Mol. d. 674. n. 7. Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 7. & alij, quos asserunt.

116
Non pec-
cat.

Minimè peccat, etiam si subditus non sit, nec compellatur. Quia indicare potest Regem esse prudentem, neque imponere tributa absque doctorum hominum consilio. Ita Valq. quem citat, & sequitur Turrian. hic, d. 46. dub. 6. n. 4.

117
His adha-
reo.

His adhaereo. Quia si exactio tributi in non subdito iniusta esset, etiam in subdito esset iniusta. Subditus enim obedire nequit, si quod præcipitur iniquum est. Si igitur subditus excusatur à crimine, quod inducit sibi iustum imperari, cur ob eandem rationem qui subditus non est, non excusabitur. Obligari autem subditum à Principe non obstat, quominus à crimine excusetur, cum debeat præcepto iniquo non obedire.

CAPVT X.

Circa personas à Tributis, & gabellis solvendis exemptas.

DVBIVM XXIX.

Potesne Princeps exemptionem à Tributis solvendis vendere?

Etiam est posse Principem ex causa ista aliquos à tributorum solutione eximere, quomodo de facto novius in Hispania exempti sunt non ab omnibus, sed ab aliquibus solvendis. Quia ad rectam Reipublicæ gubernationem spectat, ut qui de ipsa eximie meriti sunt, & qui eam suo periculo, vel sanguine fuere tutati, peculiari-ter ultra alios remunerentur. Sanchez libro secund. Consil. cap. 4. dub. 60. Sotus l. 3. de iust. quest. 6. artic. septim. concl. 4. Molina d. 673. numero secund. Profecto hæc doctrina procedit, etiam si ex nobilitate, & exemptione alicui concessa, sequatur indirectè, quod alij plus solvant, decrecente numero eorum: qui solvunt. Potest enim intercedere causa, quæ id totum inflicet ob rectam (ut dixi) Reipublicæ gubernationem, quæ illi modice læsioni præponderat. Sanchez numero tertio. Unde etiam medici, Doctores, Milites, & alij similes, qui Reipublicæ utiles sunt, rationabiliter eximi possunt, & hac exemptione inuitari, ut ad aliquam Urbem adveniant, cui possint deferre. Imò posse eis hanc immunitatem concedere Principes inferiores & communitates ipsas, fatetur idem Sanchez numero 8. cum alijs, quia per hoc non gravantur ceteri, in quorum commodum hæc exemptio ordinatur. Certum etiam est, Regem non posse licet absque rationabili causa, & proportionata hanc exemptionem alicuius concedere. Quia hoc cederet in præiudicium aliorum, qui plus solvere cogentur. His præmissis, requiro, num Rex possit eiusmodi exemptionem, & nobilitatem non solum concedere ad remuneranda merita, sed etiam vendere.

118

Certa præ-
missa.

Minimè potest, nisi remittat de tributo debito partem illam, quam exempti debebant solvere. Quia alias reliqui plus solvere cogentur. Sic Sotus, Palacios, & alij apud Sanchez libro secundo consil. capit. 4. dub. 61. numero hanc.

119

Non potest
vendere

Potest equidem. Quia negari non potest, quod queat esse causa iustificans talem venditionem, etiam si non remittatur pars illa de tributo reliquo, v. g. si Rex haberet iustam causam exigendi à subditis ultra consuetum tributum, cuius loco venderet exemptiones illas,

120

Eam ven-
dere potest.